བཙན་པོ་ལྷ་སྲས་དར་མ་དང་དེའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་རབས་མདོར་བསྡུས།

མཁར་རྨེའུ་བསམ་གཏན་རྒྱལ་མཚན།

དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་གླང་དར་མར་གྲགས་པ་འདི་ཉིད་བོད་སྤྱི་ལ་དབང་བསྒྱུར་བའི་རྒྱལ་ རབས་མཐའ་མ་ཞེ་གཅིག་པ་དེ་ཡིན།རྒྱལ་པོ་འདིས་ཆབ་སྲིད་ཐོག་ནས་མངའ་བསྒྱུར་བ་ནས་ བཟུང་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་མ་ཤར་བར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་སྐོར་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཏ་ ཅང་ཉུང་བ་དང་།ཕྲན་བུ་ཡོད་ཀྱང་ཕལ་ཏུ་ཟང་ཟིང་ཡིན་པར་བརྟེན་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་ཚགས་ ཅིག་རྩོམ་འབྲི་བྱེད་པ་ཆེས་དཀའ་བར་འདུག དེ་མ་ཟད་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སླ་བ་རྣམས་ཚང་མ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ རྗེས་འཇུག་པ་ཤ་སྟག་ཏུ་སོང་སྟབས་རྩོམ་པ་པོའི་མཐོང་སྣང་གཙོ་ཆེ་བ་ནི་སངས་རྒྱས་ ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆེ་བ་དང་དེའི་སྒྲིན་བདག་བྱེད་མཁན་གྱི་རྒྱལ་བློན་སོ་སོས་ཆོས་ སྲིད་ཚུལ་གྱི་གཟི་བརྗིད་ཙམ་ལས་དེའི་དུས་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་དངོས་ གནས་དང་དུས་སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་ཕལ་ཆེར་རྩ་བ་ནས་བྲིས་ མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད།སྤྱིར་བཏང་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པ་འདི་མི་ཞིག་གི་རང་གི་དུས་སྐབས་ སུ་མཐོང་ཐོས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་དུ་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་འཕོ་ འགྱུར་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོག་འགྱུར་ལྡོག་གང་བྱུང་བ་དང་རང་འདོད་དང་ཕྱོགས་ཞེན་གྱིས་ མ་བསླད་པར་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་དུ་བྲིས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་བྱེད།ལོ་རྒྱུས་དེ་འདྲ་བྲིས་པ་ ཡོད་ན་དེ་ཚན་རིག་གི་ཐོག་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཆེར་མ་བྱས་ཀྱང་དོན་དངོས་སུ་ཁས་ལེན་པའམ་ ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཡུལ་དུ་འཛོག་ཐུབ། དེ་ལྟར་མིན་པར་ལོ་རྒྱུས་དང་རྒྱལ་རབས་ཡིན་ཞེས་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོའི་སྔོན་ དུ་བྱུང་བའི་དུས་སྐབས་སུ་འཕོ་འགྱུར་ག་རེ་བྱུང་བ་བྲིས་པ་རྣམས་དཔྱད་གཞིའི་ ཡིག་རིགས་མང་པོ་ཞིག་བསགས་ཏེ་ཞིབ་འཇུག་རྒྱུན་རིང་དུ་བྱས་རྗེས་གཞི་ནས་བདེན་ཆ་ ག་པར་ཡོད་མེད་བརྟགས་རྒྱུ་ལས་གཞན་ཆ་འཛོག་བྱེད་པ་དཀའ། འདི་་ལྟར་བྱས་ཚེ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རྣམས་རིགས་གཉིས་སུ་འདུས་ཡོད། དང་པོ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་བའི་ སྔོན་དུ་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་རིང་དུ་བཙུགས་པའི་རྡོ་རིང་ཁག་ དང་ཁོང་ཚོས་བཞག་པའི་བཀའ་ གཙོགས་ཆེ་ཆུང་དང་དེ་དུས་སུ་བྲིས་བའི་ལོ་རྒྱུས་གནའ་ རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་དཔེར་ན།རྒྱ་ཤ་ཙུའམ་དེང་ སང་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཏུན་ཧོང་ཞེས་འབོད་ པའི་ཡུལ་ནས་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་བཏ་རྙིང་ཡིག་ཆ་རྣམས

དང་།ཡུལ་དེ་དང་ཉེ་བ་ནས་ འབྱུང་བའི་ཤིང་གི་བྱང་བུར་བྲིས་པའི་ཁྲམ་ཤིང་ཞེས་པ་རྣམས་ཡིན། གཉིས་པ་ནི། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའམ་ཕལ་ཆེ་བ་དེའི་རྗེས་སུ་བྲིས་པའི་རྒྱལ་རབས་དང་ཆོས་ འབྱུང་ཁག་ཡིན། ཕྱི་མ་འདིའི་གྲས་སུའང་རྒྱལ་རབས་ཚད་ལྡན་འགའ་ཤས་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ལོ་རྒྱུས་སྨྲ་བའི་ཁྱུ་མཆོག་དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས་(1504–1566)སྤྱི་ལོ་1564ལོར་བྲིས་པའི་《ལྷོ་བྲག་ཆོས་འབྱུང་》ངམ《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན》ཞེས་ གྲགས་པ་དེ་ནི་དེང་སང་འཛམ་གླིང་ཐོག་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་ཚང་མའི་མགྲིན་གཅིག་ ཏུ་ཚད་གཞིར་འཛོག་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་རྩོམ་པ་པོས་སྔོན་ཡོད་ཆོས་འབྱུང་རྣམས་སུ་བྲིས་པའི་གཏམ་ རྒྱུད་དང་ལོ་རྒྱུས་འདྲེས་མར་ཡོད་པ་རྣམས་ཏ་ཅང་སྐྱུར་གློས་མ་བྱས་པར་གནའ་རབས་ ལོ་རྒྱུས་སྐོར་རྗེ་རིང་དངོས་སུ་མཇལ་ནས་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་བཤུས་པ་དང་།ཁམས་ཡས་སུ་ ཕེབས་ནས་དེར་ཡོད་དཔེ་མཇོད་རྙིང་པའི་གྲས་ནས་བྱུང་བའི་བཀའ་གཙིགས་རྣམས་དངོས་ སུ་མཇལ་ནས་དཔྱད་གཞིར་མཛད་ཡོད།དེར་བརྟེན་ད་རེས་འདིར་གནའ་རབས་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་ ནང་དུ་རྒྱལ་པོ་དར་མར་གྲགས་པའི་སྐོར་ཚུང་ཟད་ཙམ་ཐོར་ཡོད་པ་གསོར་བྱས་ནས་དེ་དང་ ཆབས་གཅིག་ཏུ་ཕྱིས་སུ་བྱུང་བའི་ཡིག་ཆ་ཁག་ཏུ་ཡོད་པའི་དངོས་དོན་ཁས་ལེན་དུ་རུང་ བ་རྣམས་ཀྱིས་ཟུར་བརྒྱན་ཏེ་ལོ་རྒྱུས་ཞུང་བསྡུས་ཤིག་འབྲི་རྒྱུ་ཡིན།

དེ་ལ་’’གླང་དར་མ’’ཟེར་ བའི་མིང་འདི་ཉིད་ཕྱིས་བྱུང་གི་ཆོས་འབྱུང་རྣམས་སུ་ཆེས་གྲགས་ཀྱང་དུས་རབས་བཅུ་ གཅིག་པའི་སྔོན་དུ་བྱུང་བའི་ཡིག་ཆ་ད་ཕན་མཐོང་བ་རྣམས་སུ་མི་འདུག་ལ། ཡིག་རྙིང་རྣམས་སུ་བཙན་པོ་ཝུའི་དུམ་བརྟན་ནམ་དུན་བརྟན་དང་ལྷ་སྲས་དར་མར་འབོད། ཁོང་ནི་ཡབ་འཕྲུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་ནམ་ཕྱིས་སུ་སད་ན་ལེགས་མཛིང་ཡོན་(ཁྲི་ལོ800–836)དུ་གྲགས་པ་དང་ཡུམ་འབྲོ་བཟའ་ལྷ་རྒྱལ་གཉིས་ལ་སྲས་གཉིས་འཁྲུངས་པའི་གཅེན་པོ་ཡིན་ལ།སྤྱི་ལོ་803ལོར་སྐུ་བལྟམས། 《སྦ་བཞེད་》དུ་ ཁོང་གཉིས་ལ་སྐུ་མཆེད་གཙང་མ་ཞེས་པ་ཞིག་རབ་བྱུང་གི་རྗེས་དུ་ཡོད་པར་མ་ཟད་གཞན་ དག་ཀྱང་ཡོད་པའང་བཤད་དོ།།སྐུའི་གཅུང་པོ་འཕྲུལ་གྱི་ལྷ་བཙན་པོ་ཁྲི་གཙུག་ལྡེ་བཙན་ནམ་ཕྱིས་སུ་རལ་པ་ཅན་དུ་གྲགས་པ་སྤྱི་ལོ836ལོར་ སྐུ་བཀྲོངས་ནས་ལྷ་སྲས་དར་མ་བོད་རྒྱལ་བོའི་གསེར་ཁྲིར་བཀོད།སྐབས་དེར་ཁོང་ དགུང་ལོ་སོ་དྲུག་ལ་ཕེབས་ཡོད།སྣ་ནམ་བཟའ་དང་ཚེ་སྤོང་བཟའ་འཕན་གཉིས་མནའ་མར་ བཞེས་ཞེས་གྲགས་ཀྱང་འདི་གཉིས་རྒྱལ་བོའི་ཁྲི་ལ་འཁོད་ནས་བཞེས་

སམ་ཁྲི་ལ་མ་འགོད་གོང་ནས་བཞེས་པ་གང་ཡིན་མི་གསལ།

ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བློན་ཆེན་གཙོ་བོ་དབའ་རྒྱལ་ཧོ་རེ་སྟག་གཉའ་ ཞེས་པས་བྱས།རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མས་བོད་སྤྱི་ཙམ་ལ་མ་ཟད་བོད་ཀྱི་མངའ་འོག་ཏུ་ཡོད་ པའི་རྒྱ་ཤ་ཙུ་དང་འཛམ་གླིང་ཤར་དཀྱིལ་དར་ལམ་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཕྲན་ཡུ་གུར་དང་ ལི་བཙས་ལ་སྦྱར་བཞིན་ཆབ་སྲིད་དང་དམག་ཇུས་ཟུང་འབྲེལ་བྱས་ནས་མངའ་དབང་བསྒྱུར། སྐུའི་གཅུང་པོ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་སྐུ་རིང་ལ་བོད་རྒྱ་གཉིས་བར་ཞི་བདེའི་ཆིངས་ ཡིག་བཞག་ཡོད་ནའང་བོད་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ཚང་མ་དང་ལྷག་པར་བོད་བྱང་ཤར་དང་ཤར་ལྷོའི་ མཐའ་ཁུལ་དུ་ད་དུང་བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་ཆེས་མང་བ་གནས་ཡོད།མཚོ་སྔོན་ཤར་རྒྱུད་ དུ་བོད་བཙན་པོའི་མཐོང་ཁྲབ་ཁྲི་སྡེ་གཙོ་བོ་ཙོང་ཁ་བདེ་བློན་གྱི་ལས་ཁུངས་ཡོད། རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མའི་དུས་སྐབས་སུ་དེར་ཡོད་པའི་དམག་སྤྱི་ཆེན་པོ་ནི་དབའ་ཁྲོམ་བཞེར་ཡིན།

སྔོན་བྱོན་བཙན་པོ་བཞིན་བོད་བཙན་པོའི་མངའ་ཐང་ད་དུང་རྒྱ་ བསྐྱེད་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་མེད་ན་ཡང་བོད་ཀྱི་མངའ་འོག་ཏུ་ཡོད་བཞིན་པའི་ས་ཁུལ་ རྣམས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་དང་དམག་དོན་གྱི་དྲག་ཤུགས་ཐོག་ནས་ཐོགས་ཆག་མེད་པར་ དབང་བསྒྱུར་བྱས་པར་མངོན།རྒྱལ་པོ་འདིའི་རིང་སྐུའི་ཡབ་མེས་རྣམས་ཀྱིས་བཞེངས་ པའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཡོད་པ་དཔེར་ན་ཁྲ་འབྲུག་དང་བསམ་ཡས་དང་ ར་ས་འཕྲུལ་སྣང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་སྐུའི་གཅུང་པོ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱི་དུས་སུ་ བཞེངས་པའི་དེ་ག་གཡུ་ཚལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་ཞེས་པ་ཨ་མདོ་ཙོང་ཁའི་ཡུལ་དུ་ཡོད་པ་ བཅས་ལྟ་བུ་ཡིན།གཙུག་ལག་ཁང་འདི་རྣམས་མང་ཆེ་བ་ཕྱིས་བྱུང་གི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ རྣམ་པ་དང་འདྲ་མཚུངས་སུ་ཡོད།འདི་དག་ཚང་མར་གྲྭ་པ་མི་ཉུང་ཞིག་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ ལྡེ་བཙན་གྱི་དུས་ནས་ཡོད།ཁོང་ཚོར་རྒྱལ་པོའི་བླ་མཛོད་ནས་འཚོ་རྐྱེན་སྤྲོར་བ་མ་ ཟད་ལྷ་རིས་ཞེས་དུད་གྲངས་མང་པོ་དགེ་འདུན་གྱི་འཚོ་རྟེན་དུ་ཕུལ།ཁྲི་རལ་ཅན་གྱི་ དུས་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་ལ་ལྷ་རིས་སམ་བླ་འབངས་ཡོད་བཞིན་པའི་ཐོག་ད་དུང་ས་ཞིང་ དང་སྒོ་ཕྱུགས་རྒྱ་ཆེར་སྤྲད་དེ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་མི་ སྣས་མཆོད་གཞིས་རྒྱ་ཆེར་བཟུང་བ་དང་དེ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་བླ་འབངས་སམ་མི་སེར་ལ་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དང་སྲིད་གཞུང་ཕྱོགས་མེད་ཐོག་དབང་བསྒྱུར་བྱས་པའི་འགོ་ཚུགས། བླ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོར་དཔྱ་ཁྲལ་འཇལ་མི་དགོས་པ་དང་སྲིད་གཞུང་ལ་དམག་ཁྲལ་ རྒྱུགས་མི་

དགོས་པའི་དམིགས་བསལ་གྱི་ཁྲིམས་ཡིག་གཏན་འབེབས་བཟོས་ཡོད།དེར་བརྟེན་ གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་གྲྭ་པ་ལ་རྒྱལ་པོའི་བླ་མཛོད་ནས་འཚོ་རྟེན་ཨུ་ མཐུད་ནས་སྦྲུར་བ་དང་གཅིག གྲྭ་པ་ཚོར་དབང་བའི་མི་སེར་གྱིས་དཔྱ་ཁྲལ་འཇལ་བ་དང་དམག་ཁྲལ་རྒྱུགས་མི་དགོས་ པའི་རྐྱེན་དང་གཉིས།ཕྱི་རོལ་དུ་བོད་ཀྱི་མངའ་འོག་ཏུ་ཡོད་པའི་ས་ཁུལ་ཁག་དང་བོད་ རྒྱའི་ས་མཚམས་སུ་བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་ཆེན་པོ་ཕྱོགས་ཐ་དད་དུ་ཨུ་མཐུད་ནས་ཞར་ དགོས་པ་དང་གསུམ་བཅས་མདོར་ན་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མའི་སྲིད་གཞུང་དང་མི་དམངས་ལ་དཔལ་ འཁོར་ཐོག་ནས་དཀའ་ཚེགས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་མངོན་དུ་གསལ།སློན་ཕྱོན་བཙན་པོ་ རྣམས་ཀྱི་སྐུ་རིང་ལ་དྲག་ཤུགས་ཀྱི་དམག་དོན་གཙོ་ཆེར་བྱས་ཡོད་ཀྱང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་ དར་མའི་རིང་དུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དར་བས་ཆོས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་དང་དམག་དོན་གྱི་ འགྲོ་གྲོན་གཉིས་ཕལ་ཆེར་མགོ་མཉམ་ལྟ་བུར་ཆགས།

དཔལ་འཁོར་གྱི་ཐོག་ནས་དཀའ་ངལ་ཆེ་བ་མ་ཟད་མི་འབོར་གྱི་ ཐོག་ནས་ཀྱང་དཀའ་ངལ་བྱུང་ཡོད།བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་རིང་ལ་བོད་ནི་འཛམ་གླིང་ཤར་ དཀྱིལ་རྒྱལ་ཁབ་གྲལ་ནས་དཔལ་འཁོར་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ དམག་དོན་གྱི་དྲག་ཤུགས་བཅས་གང་ཅིའི་ཐད་གཟི་བརྗིད་ཆེ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན། རྒྱལ་ཕྲན་མང་པོ་སྡྲ་བཀོང་པ་དང་དམག་འཐབས་པ་ལ་ཤུགས་དང་དཔའ་རྩལ་གང་གི་ཐད་ནས་ ཡིན་ནའང་མི་དམན་པར་ཡོད་པ་འཛམ་གླིང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་ཚང་མར་ཐུང་ལྟར་ གྲགས། དྲག་པོ་དམག་གི་སྟོབས་ཤུགས་དེ་ལྟར་སྐྱོང་བ་ལ་དམག་གྲས་སུ་འགྲོ་བའི་མི་མང་པོ་ དགོས་པ་བཤད་མ་དགོས།དེ་དུས་བོད་ཀྱི་མི་འབོར་དང་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་བོད་ཀྱི་ མི་འབོར་གཉིས་ཞིབ་བསྡུར་བྱས་པ་ཡིན་ན་དེ་དུས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མི་འབོར་དུས་རབས་ ཉི་ཤུ་པ་ལས་ཆེ་བར་ཡོད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན་ནའང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མས་བོད་ཀྱི་མི་ འབོར་སྐོར་ལ་ཐུགས་འཚེར་བྱས་པ《སྦ་བཞེད》དུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་ཤུགས་བསྟན་དུ་གོ་ཐུབ།

སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་བརྒྱུད་གྲྭ་བཙུན་མང་པོ་འཕེལ་ན་བོད་ ཀྱི་མི་འབོར་རིམ་པར་འགྲི་ངེས་པའི་ཆོས་ཉིད་དེ་རྒྱལ་པོ་འདིས་དེ་དུས་ནས་མངོན་པར་གཟིགས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནང་མི་དྲག་གི་རུས་རྒྱུད་ཆེ་བ་དང་ རྙིང་བའི་གྲས་ནས་འབྲོ་དང་དབའ་གཉིས་དུས་རྒྱུན་དུ་ཆབ་སྲིད་ཐོག་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་འགྲན་ཟླ་བྱས་ཚུལ་མངོན།འབྲོའི་ཁྲིམ་ཚང་གི་ལྟེ་བ་མཚོ་སྔོན་ཞར་ཕྱོགས་ཀྱི་ མཐའ་ཁུལ་དུ་ཡོད་པ

དང་།བཙན་པོ་འདུས་སྲོང་མང་པོ་རྗེ(ཁྲི་ལོ676–704)དང་ ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་གཉིས་ཀྱི་བཙུན་མོ་ཁྲིམ་ཚང་འདི་ནས་རིམ་པར་བྱོན་པས་ཕྱིས་སུ་ རུས་རྒྱུད་འདིའི་རྒྱུད་ལ་བློན་ཞང་གི་གོ་གནས་ཤིག་གཏན་འབེབས་བཟོས། ཁྲིམ་ཚང་འདིའི་མི་རབས་ཚང་མས་བོད་རྒྱ་གཉིས་བར་བདེ་འཇགས་ཡོང་རྒྱུར་མོས་མཐུན་ ཡོད་པ་དང་དེ་འོང་བར་འབད་བརྩོན་ཡང་བྱས། རྒྱ་ནག་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་དད་མོས་ལྷག་པར་ཡོད་ལ།སྐབས་དེར་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ ལྡེ་བཙན་གྱི་བཙུན་མོ་འབྲོ་བཟའ་རྒྱལ་མོ་བརྩན་བྱ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཕྱིས་སུ་དགེ་ ཚུལ་མར་གྱུར་ནས་ཇོ་མོ་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ འབོད་པ་དེས་རྒྱ་ནག་ཧྭ་ཤང་མ་ཧ་ཡཱ་ནའི་ཡོན་ བདག་གཙོ་བོ་བྱས་ཏེ་བོད་དུ་རྒྱ་ནག་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ནས་བྱུང་བའི་ཅིག་ཅར་ བའི་ལུགས་དར་སྤེལ་བྱེད་པ་ལ་འབད་པ་ཆེན་པོ་བྱས།གོང་སློས་ཧྭ་ཤང་ཡང་རྒྱ་ཤ་ཅུ་ ནས་བོད་དུ་བཀུག་པ་ཞིག་གོ།

དབའི་རུས་རྒྱུད་ནི་དུས་རབས་དྲུག་པ་ཙམ་ནས་བོད་བཙན་པོའི་ རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་སྐྲུན་བྱེད་པ་དང་བོད་གཅིག་གྱུར་བྱེད་མཁན་གྱི་གྲས་སུ་ཡོད།བཙན་ པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་རུས་ཁྲིམ་དེ་ལྷག་པར་ཤུགས་ཆེ་བར་བྱུང་།དབའ་ ཁྲིམ་ཀྱིས་བོད་རྒྱ་གཉིས་བར་ཞི་བདེ་ཡོང་བའི་དོན་ལ་དོ་སྣང་དེ་ཙམ་མི་བྱེད་པར་ རྒྱ་གར་ནས་བྱུང་བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་ལྷག་པར་འདོད་མོས་བྱས། རུས་རྒྱུད་འདིས་མཁན་པོ་ཞི་བ་འཚོ་གདན་འདྲེན་བྱེད་ཞུ་རྒྱུ་དང་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་ ཁང་བཞེངས་རྒྱུ་བཅས་ཀྱི་ཐད་ལ་འབད་བརྩོན་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད།དབའ་གསལ་སྣང་ངམ་ཕྱིས་ སུ་རབ་བྱུང་བསྒྲུབས་ནས་དབའ་ཡེ་ཤེས་དབང་པོར་ཞུ་བ་དེས་བསམ་ཡས་སུ་བོད་ཀྱི་མཁན་ པོ་དང་པོ་དེ་མཛད། མཁན་པོ་གཉིས་པ་ཡང་དབའ་དཔལ་དབྱངས་ཡིན།འདི་གཉིས་ནི་ཅིག་ཅར་བའི་ལུགས་ལ་ངོ་ རྒོལ་བྱས་ཏེ་མཐར་ཧྭ་ཤང་ཕམ་པར་བྱེད་མཁན་གྱི་གྲས་ནས་གཙོ་ཆེ་བ་རྣམས་ཡིན།ཕམ་ ཉེས་སུ་གྱུར་པའི་ཧྭ་ཤང་ཡང་རྒྱ་ཤ་ཅུར་གནས་དབྱུང་དུ་བཏང་ངོ་།།

རྒྱལ་ པོ་ཁྲི་དར་མའི་མ་ཡུམ་ནི་འབྲོ་བཟའ་ལྷ་རྒྱལ་ཞུ་བ་དེ་ཡིན་ཡང་རྒྱལ་པོས་རྒྱ་ནག་ སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་ཐུགས་མོས་ཡེ་ནས་མི་གནང་བ་དང་།ལྷ་སྐུ་ཇོ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེ་ ཡང་རྒྱ་མོ་གོང་ཇོས་བོད་དུ་ཁྱེར་ཡོང་བའི་རྒྱ་ལྷ་ཞེས་འཕྱ་སྨོད་མཛད་པ། རྒྱ་མོ་དེ་ས་དཔྱད་ལ་མཁས་པས་བོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ཉམས་པ་དང་བོད་རྒྱའི་དབང་འོག་ཏུ་ འགྲོ་བའི་ཆེད་བོད་ཀྱི་ས་མིག་གནད་འགགས་ཆེ་བ་མང་པོའི་དབྱིབས་

བཅོས་པ་རེད་ཅེས་ བཀའ་བསྒྱུར་མཛད་པར་གྲགས། ཁྲི་རལ་པ་ཅན་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་ཡིད་ཆེས་ཡོད་སྟབས་བོད་ རྒྱ་བར་དམག་འཁྲུགས་རྒྱུན་འཛགས་སུ་ཡོད་པ་དེ་བློ་ལ་བཟོད་མ་ཐུབ་པར་བརྟེན་བོད་ རྒྱ་བར་ཞི་བདེའི་ཆིངས་ཡིག་ཉིད་བློན་ཆེན་འབྲོ་གསུམ་རྗེ་སྟག་སྣང་གིས་མཐུན་ གྲོས་བྱས་ཏེ་སྤྱི་ལོ822ལོར་ཆིངས་ཡིག་བཞག

འོན་ཀྱང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མའི་ཡབ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་གྱི་ དུས་ནས་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་གཞུང་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འགན་ཁུར་བྱེད་མཁན་སངས་རྒྱས་ཆོས་ ལུགས་ཀྱི་མི་སྣ་ཡོད་པ་ནི་བྲན་ཀ་དཔལ་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་མྱང་ཏིང་ངེ་འཛིན་བཅས་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱལ་པོ་རེ་རེའི་དུས་སྲིད་གཞུང་གི་གཙོ་འཛིན་”བཀའ་ལ་གཏོགས་པའི་ཕྱི་ནང་གཉིས་ལ་དབང་ཞིང་ཆབ་སྲིད་འཛིན་པ”ཞེས་ བློན་ཆེན་རེ་རེ་ལས་མེད་ཀྱང་ཁྲི་རལ་བ་ཅན་གྱི་དུས་སུ་བྲན་ཀ་དཔལ་ཡོན་དང་འབྲོ་ འཁྲི་གསུམ་རྗེ་སྟག་སྣང་གཉིས་ཀ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བློན་ཆེན་དུ་བསྐོས་པ་མ་ཟད་བྲན་ཀ་ དཔལ་ཡོན་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གྲྭ་བ་ཡིན་སྟབས་ཁོང་ལ་འབྲོ་ཁྲི་གསུམ་རྗེ་ སོགས་མི་སྐྱའི་བློན་པོ་རྣམས་ལས་གཙིགས་སུ་ཆེ་བ་བྱས།འབྲོ་ཁྲི་གསུམ་རྗེ་ལྷ་སར་ མི་བཞུགས་པར་རྟག་ཏུ་མཚོ་སྔོན་ཁུལ་དུ་གནས་བཅའ་དགོས་བྱུང་བ་ཡང་རྒྱུ་མཚན་དེས་ ཡིན་ནམ་སྙམ། འདི་དུས་ནས་བཙུན་སྲིད་གཞུང་དུ་དགེ་འདུན་པས་ཆབ་སྲིད་འགན་ཁུར་བྱེད་མཁན་བྱུང་ བས་མི་སྐྱའི་བློན་པོ་འབྲོ་གསུམ་སྟག་སྣང་དང་དབའ་རྒྱལ་ཏོ་སྟག་གཞའ་བཅས་འབྲོ་ དབས་གཙོར་བྱས་ཏེ་རུས་རྒྱུད་ཆེ་བའི་བློན་པོ་ཚོས་”ཆབ་སྲིད་ཆོས་དང་བསྟུན་དབང་དགེ་འདུན་ལ་ཕུལ”ཞེས་ མི་དགའ་བའི་རྣམ་པ་བསྟན།མི་སྐྱའི་བློན་པོའི་ངོར་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ ཆོས་ལུགས་ལ་དད་པ་བྱེད་པ་ཡོན་ཏན་ཡིན་ནའང་ཆོས་ལུགས་དེའི་ཆབ་སྲིད་ལ་ཇམ་པའི་ གྲྭ་པ་རྣམས་ཡན་གར་འཛོག་པ་ནི་དགེ་མིན་སྐྱོན་དུ་མཐོང་ནས་”ཆབ་སྲིད་དབང་བཙུན་པ་ལ་གཏད་”ཅེས་རྒྱལ་པོ་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱས་ཡོད།

རིང་པོར་མ་ལོན་པར་སྤྱི་ལོ836ལོར་ དབའ་རྒྱལ་ཏོ་རེ་སྟག་གཉས་གཙོ་བྱས་ཏེ་ཁྲི་རལ་པ་ཅན་དམར་གསོད་དུ་གཏང་། དེར་བརྟེན་ལྷ་སྲས་དར་མ་ཁྲི་ལ་འཁོད་དུས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་དང་བོད་ཀྱི་དམག་ དོན་གྱི་སྲིད་ཇུས་གཉིས་གཅིག་གིས་གཅིག་གི་མགོ་གནོན་མ་ཐུབ་པར་ཡོད་པའི་གནས་ སྟངས་ཐོག་འབྲོ་དབའི་རུས་རྒྱུད་གཉིས་བར་བོད་ཀྱི་དམག་དོན་དང་ཆབ་སྲིད་ཆེད་ འགྲན་ཟླའི་ནམ་

མ་ལངས་པར་ཡོད་འདུག

སླང་དར་མས་བསྟན་པ་བསྣུབས་ཞེས་པར་དཔྱད་དགོས།

རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མས་བསྟན་པ་བསྣུབས་ཞེས་བཤད་པའི་རྒྱལ་རབས་དང་ཆོས་འབྱུང་རྣམས་ཀྱི་ཁུངས་སྙིང་ཤོས་ནི་"སྦ་བཞད"ཡིན་ལ།དེ་ཡང《སྦ་བཞེད་ཞབས་བཏགས་མ》ཞེས་པ་ལས་འབྱུང་།

ཞབས་བཏགས་མ་ཞེས་པ་འདི་དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་མཇུག་ཏུ་བྲིས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་དེའི་ནང་ལྷ་བླ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་དང་།ལྷ་བཙུན་བྱང་ཆུབ་འོད།ལོ་ཙྪ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་ གསུམ་གྱི་མིང་བྱུང་བ་མ་ཟད་དུས་འཁོར་གྱི་རྩིས་ཞེས་པའི་མིང་ཚིག་འབྱུང་བ་ལས་ ཤེས་ཐུབ།དེར་བརྟེན་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཡིག་ཆ་དང་ངག་རྒྱུན་སྙིང་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་ བྲིས་པ་ཡིན་ངེས་ཀྱང་བཙན་པོ་ཁྲི་དར་མ་འདས་ནས་ཕལ་ཆེར་ལོ་གཉིས་བརྒྱ་ལྔ་བཅུ་ཙམ་ གྱི་རྗེས་སུ་བྲིས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་རེད། ལྷག་པར་དུ་དེ་ནི་དབའམ་སྦའི་རུས་རྒྱུད་ལ་ཞེན་པ་ཆེ་བ་ཞིག་གིས་བྲིས་པར་སྣམ། འདིའི་ནང་ཁྲི་དར་མས་བསྟན་པ་བསྣུབས་ཚུལ་བཤད་པ་ནི་ཕལ་ཆེར་གཏམ་རྒྱུད་ཀྱི་ཟློལ་ ཙམ་དང་དོན་དངོས་ལ་དཔྱད་ཚེ་ཁས་ལེན་དཀའ་བའི་གནད་དོན་མང་པོ་འདུག དེར་བརྟེན་དེའི་ནང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མའི་སྐོར་གང་ཡོད་པ་དང་གནའ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ ཆའི་ནང་གང་ཡོད་པ་གཉིས་ར་འཕྲོད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀའ།《ཞབས་བཏགས་མར》བསྟན་ པ་སྣུབ་ཚུལ་རགས་ཙམ་ལས་དེ་སྣུབ་དགོས་པའི་རྒྱུ་མཚན་གསལ་པོ་བཤད་མེད་ལ། དེ་མཚུངས་སུ་བོད་ལུང་པ་སྤྱི་དང་དེའི་སྐབས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ གནས་སྟངས་ནི་ཟུར་ཙམ་ཡང་བྲིས་མི་འདུག ཁྲི་དར་མ་ནི་སྐྱེ་བོ་བླུན་པོ་ཞིག་གི་རྣམ་པར་བསྟན་པ་དང་"ཐུགས་སུ་གདོན་གསོལ"ཟེར་ བ་དང་བློན་ཆེན་ཚོ་ནི་ངག་ཀུན་སྡེ་བའི་རྣམ་པར་བསྟན་པ་རྣམས་ནི་ཕྱིས་སུ་བྱུང་ བའི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་གྱིས་ལོ་རྒྱུས་གསར་པ་བཟོས་པ་ཡིན་ པར་སྣམ།།

བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་དམག་གི་འགྲོ་གྲོན་ཆེ་བ་དང་འབབ་ངས་ མི་མང་པོ་དམག་ཁྲལ་རྒྱུགས་དགོས་པར་བརྟེན་བཙན་པོ་ཁྲི་དར་མ་དང་ཁོང་གི་ཆབ་སྲིད་ ཀྱི་བློན་ཆེན་དབའ་རྒྱལ་ཏོ་རེ་སྟག་གཉའ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ831ཙམ་ ལ་གོང་དུ་སྨོས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་དང་དེར་ཡོད་དགེ་འདུན་གྱི་འཚོ་རྟེན་རྒྱལ་ པོའི་བླ་མཇོད་ནས་སྤྲུར་བའི་རྒྱུན་བཅད། མཆོད་གཞིས་རྣམས་ཕྱིར་ཕྲོག་བླ་འབངས་སམ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མི་སེར་རྣམས་གློད་ དཀྲོལ་བྱས།མི་གཞོན་དམག་ཁྲལ་ལ་འགྲོ་དགོས་

པའི་རྐྱེན་གྱིས་མི་གཞོན་རབ་ཏུ་བྱུང་ བ་བཀག། མི་མང་རབ་ཏུ་བྱུང་ན་བོད་ཀྱི་མི་འབོར་ལ་གནོད་ཚབས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ སྔོན་ཡོད་གྲྭ་པ་འགའ་ཤས་ཁྱིམ་དུ་ཕབས། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གྲྭ་པའི་འཚོ་བ་གཞན་ལ་བརྟེན་པའི་ལམ་ལུགས་ལ་བཀག་འགོག་ཤུགས་ཆེར་བྱས་པ་བཅས་སོ། །

སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བཤད་སྲོལ་ལ་བསྟན་པ་ཡོད་མེད་སོ་ཐར་གྱི་སྡོམ་རྒྱུན་ལ་ཐུག་ཅེས་ཟེར། རྒྱུ་མཚན་དེས་ཕྱིས་སུ་ལོ་རྒྱུས་མཁན་གྱིས་"བསྟན་པ་བསྣུབས་"ཞེས་ ཟེར་བར་སྣམ།འོན་ཀྱང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མའི་རིང་ལ་སྔགས་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེས་ཆེར་དར་བ་ དང་།གསང་སྔགས་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་པའི་ཉིང་ཁུ་ཡིན་ ཞེས་པའི་ཟེར་ལུགས་ལ་བལྟས་ན།རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མས་གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་སུ་སངས་རྒྱས་ ཆོས་ལུགས་ཀྱི་རབ་བྱུང་པ་མང་པོ་འཚོ་རྟེན་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་བཞུགས་པ་བཀག་པ་ལས་ སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་རང་རྩ་མེད་བཟོས་མེད་པ་ནི་གནའ་རབས་ཀྱི་ཡིག་རྙིང་གིས་ར་སྤྲོད་བྱེད་ཐུབ་པ་འདི་ལྟར་ཡིན།

"ཡུལ་མཐོ་ས་གཙང་བོད་ཀྱི་ཡུལ།།
གངས་རི་མཐོ་ཚང(གཙང)ཀུན་གྱི་གཉའ།།"
ཆུ་བོ་ཀླུང་ཡས་ཀུན་གྱི་མགོ།།
ལྷ་གཉན་ཡུལ་དབྱིངས་དཀྱིལ་འདི་ན།།
རྒྱལ་པོ་ཙ་ཞེས་བྱ་བ་དེ།།
ལྷའི་རིགས་ལ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་རྒྱ(རྒྱུད)།།
ལྷ་སྲས་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས།།
དམ་ཆོས་སློབ་དཔོན་རྒྱ་གར་ཡུལ་ནས་སྤྱན་དྲངས་ཏེ།།
ཐུན་ནག་དཀྱིལ་དུ་སྒྲོན་བཏེག་བཞིན།།
རྒྱལ་ཁམས་ཕྱོགས་ཀུང་སྤྱོད་པར་གནང་།།
བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་ལམ་ལ་བཀོད།།
ལྷ་སྲས་ལྷའི་དྲིན་རེ་ཆེ།།
བཀའ་ལུང་གཞུང་དང་འཐུད(མཐུན)པའི་ཚོ།།

ཕྱི་ནང་གཉིས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་དང་།།
ལས་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་མཁས་པ་གསུམ།།
མ་འདྲེས་སྤྱོད་ལམ་འདི་ལྟ་བུ།།
མཁས་བཙུན་སྤྱོད་ལ་འཁྲུག་པ་མེད།།
བོད་ཁམས་ཀུན་ཀྱང་བདེ་ཞིང་སྐྱིད།།
ལྷ་སྲས་དར་མ་མན་ཅད་(ཆད་)དང་།
འོད་སྲུས་(སྲུང་)དབོན་སྲས་མན(ཡན་)ཆད་དུ།།
སྤྱི་ནི་དར་ཅིང་རྒྱས་ཅེས་(ཆེས་)པས།།
སྤྱིར་སྐྱེས་ཀུན་ཀྱང་འགྲུབ་པར་བཞེད།།”

གནའ་རབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་དུས་རབས་དགུ་པའི་ཕྱེད་གཉིས་པའི་ནང་བྲིས་པར་ངེས།འདི་ཏུན་ཧོང་ཡིག་རྙིང་གི་ཁྲས་ནས་སྤྱི་ལོ1976ལོར་ བདག་གིས་རྙེད།དེ་ཐོན་མཁས་པ་སུ་གང་གིས་གཟིགས་མི་འདུག་པས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་ཚོ་ལ་ལེགས་སྐྱེས་སུ་འབུལ། དེར་བརྟེན་ལོ་རྒྱུས་འདི་དུས་སྐབས་དེ་རང་དུ་བྲིས་པས་ད་བར་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་ ལོན་པ་དང་དེ་ནི་ཕྱིས་སུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་གྱིས་ཕྱོགས་ཞེན་གྱིས་མ་བསླད་ པའི་ཡིག་ཆ་ཁུངས་ལྡན་ཞིག་ཡིན།འདིའི་ནང་རྒྱལ་པོ་ཙ་ཞེས་པ་ནི་རྡོ་རྗེ་ཐེག་པའི་ འབྱུང་ཁུངས་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་རི་བོ་དཔལ་ཞེས་བྱ་བའི་རྩེ་མོར་མགོན་པོ་ཕྱག་ན་ རྡོ་རྗེ་ལས་གསང་སྔགས་རྒྱུད་བཅོ་བརྒྱད་ཞུས་པའི་རྒྱལ་པོ་དེ་དང་ཆ་འདྲ་བར་འདུག དེའི་སྐོར་ཞིབ་བཤད་གཞན་དུ་བྱས་ཡོད་པས་དེར་གཟིགས། དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོ་ལྷ་སྲས་དར་མ་ནས་དེའི་སྲས་ཁྲི་འོད་སྲུང་གི་སྐུ་རིང་བར་སངས་ རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཇ་ཅང་དར་བར་བཤད་པ་ལས་སྐྱུབ་པའི་ལོ་རྒྱུས་མི་འདུག་གོ།

ཁྲི་དར་མས་རྒྱ་ཤཱ་ཙུ་དང་འཛམ་གླིང་ཤར་དཀྱིལ་གྱི་དར་ལམ་ཁུལ་དུ་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་ མངའ་རིས་ལ་སྔར་བཞིན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་བསྒྱུར་བ་དང་དེ་དག་ཏུ་ཡོད་པའི་མི་རིགས་ བོད་ཀྱི་མངའ་འབངས་སུ་གཏོགས་པ་ཆོས་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ལ་བདེ་འཇགས་ཡོང་བ་ དང་རྒྱལ་པོ་ཆེན་པོའི་སྐུ་ཚེ་རིང་བ་དང་མངའ་ཐང་རྒྱས་པའི་ཆེད་དུ་སྨོན་ལམ་ཞུས་ པ་འདི་ལྟར་འདུག
“བཙན་པོ་ལྷ་སྲས་འུའི་དུན་བརྟན་གྱི་སྐུ་ཡོན་དུ་བསྔོ་བའི་སྨོན་ལམ་དུ་གསོལ་བ། ཆགས་(ཆབ)འོག་ གི་

འབངས་ལས་མཆོད་པའི་གནས་སུ་གནང་སྟེ།རང་དབང་བསྒྱུར་ནས་མི་མང་པོ་ཐར་པར་བཀྱི་ ཡང་གྲོལ། ཐར་བའི་སྐོད་དུ་འགྱུར་ཞིང་། འགྲོ་བ་མང་པོ་ལ་ཕན་པ་དང་།བདེ་བའི་དོན་བྱེད་པར་གྱུར་ཅིག བར་ཆད་ཀྱི་བགེགས་དང་བྲལ་ཏེ། ཚེ་ལ་དབང་ཐོབ་པར་སྨོན་ནོ།། གཙུག་ལག་ཁང་དང་མཆོད་རྟེན་གསར་བརྩིགས་ཤིང་རྙིང་བཙམས་ཡང་ལྷ་དང་མིའི་མཆོད་ པའི་རྟེན་ནམ་ཉེ་མ་དང་ཟླ་བ་ཡོད་ཀྱི་བར་ཏུ་དམ་པའི་ཆོས་སྐྱི་འཇིག་ཅིང་གནས་པར་ གྱུར་ལ་འགྲོ་བ་མང་པོའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་གཞིར་གྱུར་ཅིག ཕྱོགས་བརྒྱད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་བཀའ་འོག་ཏུ་འདུས་པ་དང་། ད་ལྟར་བཞུགས་པའི་སྐུ་འདི་ལ་ལྟས་ངན་པ་སྟོན་པ་དང་། འགེགས་དང་ཕས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མི་ཚུགས་ཤིང་སྐུ་ཚེ་གཡུང་དྲུང་དུ་ བཞུགས་པར་སྨོན་ནོ།.།

རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་བཀྲོངས་པ།

རྒྱལ་ པོ་ཁྲི་དར་མའི་སྐུ་རིང་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དགོན་པའི་ལམ་ལུགས་ལ་གནོད་ འཚེ་ཚབས་ཆེན་པོ་བྱུང་བར་བརྟེན་བསམ་ཡས་དང་གཙུག་ལག་ཁང་གཞན་ལ་བཞུགས་པའི་གྲྭ་པ་ རྣམས་ཀྱི་འཚོ་བར་དཀའ་ངལ་བྱུང་།དེར་བརྟེན་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ནང་ཆོས་ལ་ མཐུན་རྐྱེན་སྦྱོར་བའི་སྲིད་ཇུས་དང་དམག་དོན་གྱི་ཆབ་སྲིད་གཉིས་བར་གྱི་འཐབ་ རྩོད་་དེ་རིམ་པར་ཐེ་སྡུག་ཏུ་ཕྱིན། བསམ་ཡས་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མའི་སྲིད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཡིད་ ལ་མ་བཟོད། མཐར་ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེས་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་སྤྱི་ལོ842ལོ་ སྟེ་དགུང་ལོ་སོ་དགུའི་ཐོག་ལྷ་སར་སྐུ་བཀྲོངས།ལྷ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྡོ་རྗེའི་སྐོར་ ཆོས་འབྱུང་སོ་སོ་ནས་བཤད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་ཡོད།འགའ་ཤས་ནས་གྲུབ་ཐོབ་ལྷ་བུ་དང་ཡང་ འགའ་ཤས་ནས་ཐུགས་བརྩུན་ལྷ་བུ་ཞིག་ཡིན་པར་བཤད་མོད། ཁོང་ནི་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་གྲྭ་བ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད་བསམ་ཡས་ཀྱི་མཁན་རབས་ དགུ་པ་ཡིན་པ་གནའ་རབས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཏུན་ཧོང་ཡིག་རྙིང་བྲིས་མའི་གྲས་ནས་བདག་གིས་ རྙེད་བྱུང་། དེ་ཡང་རབ་བྱུང་བའི་རྟེན་དུ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ཁོང་མདོ་ཁམས་སྨད་དུ་བྲོས་པ་དང་ རྒྱལ་པོ་བསད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་དགེ་སློང་གི་སྡོམ་པ་ཞུས་པའི་ཁ་སྐོང་དུ་བཞུགས་མ་ ཐུབ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱིས་ཀྱང་ཤེས་སོ། ད་ཕན་ རྒྱལ་རབས་དང་ཆོས་འབྱུང་ཁག་མཐོང་བའི་ནང་ན་བསམ་ཡས་ཀྱི་མཁན་རབས་རིམ་བྱོན་ བཤད་པ་

རྩ་་བ་ནས་མི་འདུག་པས་གོང་སློས་ཡིག་སྙིང་དེ་གལ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོར་མཐོང་། གང་ལྟར་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་
དར་མས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དགོན་པ་དང་བཙུན་པས་འཚོ་བ་ གཞན་ལ་བརྟེན་པ་བཀག་
འགོག་བྱས་པ་ལ་བསམ་ཡས་ཀྱི་མཁན་པོའི་སྙིང་ན་ནས་རྒྱལ་པོ་ བཀྲོངས་བ་ལ་ཏ་ལས་དགོས་དོན་
མེད་ན་ཡང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་བཀྲོངས་བའི་རྗེས་སུ་ རྒྱལ་ས་འཛིན་མཁན་སྲུ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བོའི་
གདུང་འཛིན་མེད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ སྲུ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་གདུང་རབས་ཆད། བཙན་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་
ནང་ནས་ཁ་ཤས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྦྱིན་བདག་མཛད་ པ་ལ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་མི་
སྣས་རྟག་པར་’’ཆོས་རྒྱལ’’དང་’’བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ’’སོགས་ཀྱི་སྒོ་ ནས་གཟེངས་བསྟོད་ཏ་ཅང་བྱས་
ཀྱང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་མི་སྣས་ བཀྲོངས་པ་ནི་རང་གིས་ཏ་ཅང་གཅེས་པའི་
རྒྱལ་པོའི་སྦྱིན་བདག་གི་གདུང་རབས་བཅད་པར་ མ་ཟད་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་
མི་སྣས་བྱས་རྗེས་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ ཞིག་བཞག་པ་རེད། གང་ལྟགས་ཤེ་ན། རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་བཀྲོངས་པ་
ནས་བཟུང་བོད་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོ་མ་བྱུང་བ་ ཞུད། བོད་རང་གི་སྲིད་གཞུང་དང་མི་དམངས་ཁ་
བྲལ་ཏེ་བོད་སིལ་བུར་འཐོར་ནས་ལོ་ངོ་ཆིག་ སྟོང་བརྒྱ་ཙམ་རིང་སྔོན་བྱོན་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྐུ་རིང་
ལྟར་བོད་སྤྱི་ལ་དབང་ བསྒྱུར་བའི་སྲིད་གཞུང་ཞིག་རྩ་བ་ནས་འཛུགས་མ་ཐུབ་པ་འདི་བྱུང་བ་རེད།

རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་སྐུ་བཀྲོངས་པའི་རྗེས་སུ་བཙུན་མོ་སྣ་ནམ་བཟའ་ལ་སྲས་ཡུམ་ བརྟན་དང་ཚེ་
སྤོང་བཟའ་འཕན་ལ་གནམ་ལྡེ་འོད་སྲུང་འཁྲུངས་སོ་ཞེས་ཕྱིས་བྱུང་གི་ རྒྱལ་རབས་དང་ཆོས་འབྱུང་
ཁག་མང་ཆེ་བར་བཤད་ཀྱང་ཡིག་སྙིང་རྣམས་སུ་འོད་སྲུང་གི་ མིང་གཅིག་བུ་ལས་ཡུམ་བརྟན་ཞེས་པ་
རྩ་བ་ནས་མི་འབྱུང་བས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ མཁས་པ་སྐུ་ཞབས་རི་ཅར་སོན་གྱིས་ཡུམ་བརྟན་ཞེས་པའི་
རྒྱལ་སྲས་ཤིག་བྱུང་བར་མི་ འདོད་ལ།གང་ལྟར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མཁན་པོ་ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་
ཟེར(1124-1192)ཀྱིས་བརྩམས་པའི《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྙིང་པོ་སྦྲང་རྩིའི་བཅུད》ཅེས་པ་དང་ས་
སྐྱའི་བསོད་ནམས་རྩེ་མོས(1142-1182)བྲིས་པའི《ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ》ཞེས་ པ་གཉིས་ཀར་ཡུམ་
བརྟན་གྱི་མིང་འབྱུང་བས་ལྷ་སྲས་འོད་སྲུང་སྐུ་མཆེད་ལ་ཡུམ་བརྟན་ ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་
དུས་རབས་བཅུ་གཉིས་པའི་སྐབས་ནས་བྱུང་འདུག་ ཕྱིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐར་ནང་དུ་འོད་སྲུང་ལ་སྐུ་
མཆེད་ཡུམ་བརྟན་ཞེས་པ་བྱུང་ བ་བཤད་པར་མ་ཟད་ཁོང་གི་རྒྱུད་པ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ཚུལ་

བགྲངས་འདུག་པས་འདིའི་ སྐོར་དཔྱད་པ་ཞིབ་ཆ་ཞིག་བྱ་དགོས་འདུག གང་ལྟར་ཆོ་སྒྲོང་བཟའ་བཙན་མོ་འཕན་ལ་འོད་སྲུང་ཕོ་བྲང་ཡུམ་བུ་བླ་སྒང་དུ་སྐྱེ་ བལྟམས།འདི་ཉིད་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་བགྲོངས་པའི་རྗེས་སུ་སྐྱེས་པ་ངེས་ཀྱང་དུས་ ཡུན་ཅི་ཙམ་ཞིག་གི་རྗེས་ལ་སྐྱེས་པ་མི་གསལ། ཁོང་རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་བགྲོངས་པའི་རྗེས་སུ་འཁྲུངས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ཁོང་སྲུ་ རྒྱལ་གྱི་གདུང་ཁུངས་ཡིན་མིན་གྱི་རྩོད་པ་བྱུང་། སྐུ་ནར་མ་སོན་གྱི་བར་དུ་རང་གི་མ་ཡུམ་གྱིས་རྒྱལ་ཚབ་བྱས་པས་མ་ཡུམ་འདི་ཏུན་ ཧོང་ཡིག་རྙིང་རྣམས་སུ་ཇོ་མོ་བཙན་མོ་འཕན་ཞེས་པར་འདོད། ཡིག་རྙིང་རྣམས་སུ་འོད་སྲུང་གི་མིང་ལ་ཕོ་བྲང་འོད་སྲུང་ངམ་ལྷ་སྲས་འོད་སྲུང་ དུ་འབོད། ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་སར་བཏོན་ནས་ཁྲི་འོད་སྲུང་ཞེས་འབོད་དོ།རྒྱལ་པོ་འདིའི་བྱས་རྗེས་ འདི་ཡིན་ཞེས་ད་ཕན་རྒྱལ་རབས་མཐོང་བ་རྣམས་སུ་བྲིས་མེད་ལ།གང་ལྟར་རྒྱལ་པོ་འདི་ སྲུ་རྒྱལ་གྱི་གདུང་ཁུངས་ཡིན་མིན་གྱི་འཁྲུགས་རྩོད་དེ་འབྲོ་དང་དབའི་ཉུས་ རྒྱུད་གཉིས་བར་གྱི་གྱོད་གཞི་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ནས་མཐར་ཉུས་རྒྱུད་འབྲོ་དང་ དེའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱིས་སྲུ་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་དངོས་གནས་ཡིན་པར་ཆ་འཛོག བྱས་ནས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་ངོས་འཛིན་བྱས་པ་དང་། དབའ་དང་དེའི་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱིས་ལྷ་སྲས་འོད་སྲུང་སྲུ་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ དངོས་གནས་མིན་པས་ཁོང་ལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཁྲི་ལ་འཁོད་པའི་ཐོབ་ཐང་མེད་ཅེས་ རྩོད་པ་བྱས། མཐར་འབྲོ་དང་དབའ་གཉིས་བར་དབུས་སུ་འཁྲུགས་ཟིང་སླང་། གྱོད་གཞི་དེ་རིམ་བཞིན་ཁམས་དང་ཨ་མདོ་བརྒྱུད་ནས་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ བྱང་ཤར་དང་ཤར་ལྷོའི་མཐའ་ཁུལ་དུ་ཡོད་པའི་དམག་དཔུང་ནང་དུ་མཆེད་སྟེ་དམག་དཔུང་ གཅིག་གིས་འབྲོའི་དར་ཆ་ཁྱེར། གཞན་གཅིག་གིས་དབའི་ལ་རྒྱ་ཁྱེར་ཏེ་བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་གིས་ཕྱིའི་དགྲ་ལ་འཐབ་ དགོས་པ་སོ་སོའི་ལས་འགན་ཡིན་པ་བརྗེད་དེ་ནང་འཁྲུགས་ཀྱི་དུས་སུ་འདའ་བར་གྱུར། འདིའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡང་བོད་དབུས་སུ་ཁྲི་འོད་སྲུང་སྲུ་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ངོ་མ་ཡིན་མིན་དང་། སྐུ་ན་མ་སོན་པའི་རྐྱེན་གྱིས་རྒྱུན་རིང་བར་སྲིད་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་གཞི་རྩ་ བརྟན་པོར་ཚུགས་མ་ཐུབ་པ།རྒྱལ་པོ་ཁྲི་དར་མ་དམར་གསོད་བཏང་བའི་རྐྱེན་གྱིས་རྒྱལ་ ཁྲིམས་ཉམས་པ་དང་།ལུང་ཁག་སོ་སོས་འབྲོ་དབའ་གཉིས་ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱུགས་ཏེ་ འཁྲུགས་ནས་ཡུལ་སོ་སོར་བགོས་པའི་གནས་ཚུལ་རིམ་བཞིན་ཐོན་ནོ། །

ཆོས་ ཕྱོགས་ནས་ཀྱང་རྒྱལ་ཁྲིམས་བཤིགས་པའི་རྐྱེན་གྱིས་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་མི་སྣང་ དེ་སྐབས་བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་སྲོང་བཙན་གྱི་དུས་བཀས་བཅད་ཀྱིས་བཀག་པའི་གསང་སྔགས་ཀྱི་ ཉམས་ལེན་དང་ཁྱད་པར་སྔགས་ཀྱི་རྒྱུད་ནས་འབྱུང་བའི་སྦྱོར་བ་ཞེས་པ་ལག་ལེན་དངོས་ སུ་བསྟར་ཏེ་བུད་མེད་གང་ཙང་ལ་འདོད་པ་བྱེད་པ་དང་། སྒྲོལ་བ་ཞེས་སེམས་ཅན་མཆོད་སྦྱིན་གྱི་ཆེད་དུ་བསད་པ་དང་བམ་སྒྲུབ་ཅེས་མི་རོ་ ཡོན་ཏན་ཚང་བ་ཞིག་རྙེད་ན་དེ་ལས་དངོས་གྲུབ་འབྱུང་བར་འདོད་པས་"གསོན་སྒྲོལ"ཞེས་ མི་དངོས་སུ་བསད་ནས་དེའི་རོ་སྒྲུབ་པ་སོགས་བྱུང་བར་བཤད། དུས་སྐབས་འདིའི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཁྲིམས་མེད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་ཏ་ཅང་འཕེལ་ རྒྱས་བྱུང་། ཕྱིས་བྱུང་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དཔེ་དེབ་གཏེར་མའི་རིགས་མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་ མཚོ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ཞེས་པར་བཙན་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་དུས་སྐབས་སུ་བོན་ཆོས་བྱེད་ མཁན་གྱིས་དབྱར་དགུན་སྟོན་དཔྱིད་ཀྱི་དུས་བཞི་རེ་རེ་ལ་སེམས་ཅན་ཤ་བ་སྟོང་ཕྲག་མང་པོ་བསད་ནས་ལྷ་ལ་མཆོད་ཚུལ་བཤད་ཡོད་ཀྱང་། བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་དུས་སུ་ཤ་བ་སོགས་རི་དྭགས་གང་བྱུང་གིས་བསད་མི་ཆོག་པའི་ ཁྲིམས་གཏན་འབེབས་བཟོས་པའི་ཡིག་ཆ་དེང་སང་ཏུན་ཧོང་ཡིག་རྙིང་ཁྲས་སུ་ཡོད། ཤ་བ་སྒོ་ཕྱུགས་བྱས་པ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མེད་ལ།རི་དྭགས་ཡིན་ན་སྟོང་ ཕྲག་ མང་པོ་དུས་གཅིག་ཏུ་བསད་པ་ཕུད། ཞུང་ཤས་བསད་ཡང་ཁག་པོ་ཡིན།འོན་ཀྱང་ཁྲི་རལ་བ་ཅན་གྱི་རིང་ལ་བོད་རྒྱ་བར་སྤྱི་ལོ822ལོར་ ཞི་བདེའི་ཆིངས་ཡིག་འཛུག་སྐབས་རྟ་དང་སྦྲེལ་ཁྱི་གསུམ་བསད་དེ་བཙན་པོའི་སྐུ་བླ་ ཡར་ལྷ་ཤམ་པོ་དང་ཉི་ཟླ་གཟའ་སྐར་དཔང་དུ་བཙུགས་ནས་མནའ་བོར་བའི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཞེན་གྱིས་མ་སླད་པའི་དངོས་སུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན།དེར་ རྟེན་དུས་སྐབས་འགངས་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་སེམས་ཅན་བསད་ནས་མནའ་བོར་བའི་ལུགས་སྲོལ་ བྱུང་ཡོད།འོན་ཀྱང་འདི་ཡུལ་གྱི་ལུགས་སྲོལ་ཡིན་པ་ལས་ཆོས་ལུགས་མིན།གོང་དུ་བཤད་ པའི་རྒྱལ་ཁྲིམས་བཤིགས་པའི་སྐབས་སུ་བྱུང་བའི་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་དང་མི་ མཚུངས།འདི་སྐབས་སུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་མི་སྣང་གསང་སྔགས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚིག་ དོན་ལག་ལེན་དངོས་སུ་བསྟར་བར་བརྟེན་དེའི་སྐབས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་འཚོ་ བའི་དཔལ་འབྱོར་ཐོག་དཀའ་ངལ་བྱུང་བ་ཏུན་ཧོང་ཡིག་རྙིང་དུའང་ཟུར་ཙམ་འབྱུང་བ་གོང་འཕྲོས་སུ་དྲངས་ན་འདི་ལྟར་རོ།།

"གསུམ་ཁྲིམས་འདུལ་ཁྲིམས་སྙི་ཤེས་པར།།

ལས་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་བོང་བུས་ཉོ།།
ལས་ཀྱི་དབང་དང་མི་ལྡན་གྱུར་(པར)།།
འདྲེན་པའི་སློབས་(སློབ)དཔོན་གླང་གིས་ཉོ།།
འདྲེན་པའི་དབང་དང་མི་ལྡན་བར།།
རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་འཚབ་(ཚབ)ཏ་ཡི་ཉོ།།
རྒྱལ་འཚབ(ཚབ)དབང་དང་མི་ལྡན་བ།།
རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་པོ་བཙོན་གྱིས་ཉོ།།
དྲོད་དང་ཚོད་དང་མ་སྦྱར་བའི།།
ནོར་ཀར་བོར་བའི་སློབ་དཔོན་གྱིས།།
འཛིག་རྟེན་འདས་པའི་དོན་མྱི་རིག།
སློབ་མ་བརྒྱ་ལ་སློབ་དཔོན་སྟོང་།།
ལྷ་ཆོས་ཉན་པའི་མི་མ་མཆིས།།
གྲོང་ཚན་གཅིག་ལ་སློབ་དཔོན་བཅུ།།
ལས་ཀྱི་རྡོ་རྗེ་གྲས(གྲངས)ཀྱང་མེད།།
ཀུན་ཀྱང་ལྷ་ཊ་འགྲུབ་སྙམ་སྟེ།།
མཇུག་ཏུ་སྲེ་ཚན་མང་པོ་ཡིས།།
རྡོ་རྗེ་ཕུང་པོ་བཤིག་ག་རེད།།”

ཞེས་སུ་སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་མི་སྨའི་བྲོ་སྒྲོད་འདི་ལ་མངའ་རིས་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བླ་ མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས་ཀྱང་བཀའ་ཤོག་བཏང་ནས་བཀག་འགོག་བྱས་པ་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།།

གོང་འཕྲོས་བོད་ཀྱི་བྱང་ཤར་ཨ་མདོ་མཚོ་སྔོན་དུ་ཡོད་པའི་དམག་སྤྱི་ཆེན་པོ་དབའ་ཁྲོམ་ བཞེར་གྱིས་རང་དམག་ཁྲིད་དེ་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་འབྲོ་བཙན་བཞེར་གྱི་ཉ་དཔུང་ལ་ རྒོལ་ཏེ་ལོ་མང་རིང་ནང་འཁྲུག་བྱས། མཐར་འབྲོ་བཙན་བཞེར་གྱིས་རང་དམག་བསྡུས་ཏེ་ཕྱིར་ལོག་བྱས་ནས་རང་གི་ཁྲིམ་ གྱི་ ལྟེ་བ་ཡོད་སར་ཕྱིན་སྐབས་དབའ་ཁྲོམ་བཞེར་གྱིས་ཡང་སྐྱར་ཁྲི་འོད་སྲུང་སྲུ་རྒྱལ་ གྱི་གདུང་ཁུངས་

མ་མིན་སྐབས་ཁོང་རང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱེད་འདོད་ཀྱིས་འབྲོ་བཙན་ བཞེར་དང་དེའི་དམག་དཔུང་ལ་
སྐྱུར་དུ་རྒོལ་བ་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་རྒྱ་དམག་ལ་ཡང་རྒོལ་ ཏེ་གཡུལ་སྤྲད་བཞིན་ཡོད་དུས་དེ་སྔོན་བོད་
ཀྱི་དགྲ་ཡུ་གུར་གྱི་དམག་དཔུང་ཞིག་ མཚོ་སྔོན་གྱི་བྱང་ངོས་སུ་ཡོད་པ་རྒྱས་རོགས་རམ་དུ་བོས་ཏེ་རྒྱ་
དང་ཡུ་གུར་གཉིས་ བསྡོངས་ནས་དབའ་ཁྲིམ་བཞེར་གྱི་ཊུ་དཔུང་དང་དམག་འཁྲུག་བྱས།དབའ་ཁྲིམ་
བཞེར་རང་ སྤྱི་ལོ866ལོར་གཡུལ་དུ་བསད་པས་བོད་དམག་ཕམ། ཕམ་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡང་བོད་དམག་
རང་གི་ནང་དུ་ནང་འཁྲུག་ཡོད་པའི་རྐྱེན་གྱིས་ ཡིན།དེ་ནས་བཟུང་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བྱང་
ཤར་དང་ཤར་ལྷོ་ཨ་མདོའི་མཐའ་ མཚམས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་རྣམས་བྱ་སྒྲོ་གནམ་ལ་
གཏོར་བ་ལྟར་འཐོར། རྒྱལ་པོ་ཁྲིད་དར་མ་བཀྲོངས་ནས་ལོ་ལྔ་ཡང་མ་ལོན་པར་སྤྱི་ལོ848ལོར་ རྒྱ་ཤ་
ཅུར་ཡོད་པའི་རྒྱའི་མི་དམངས་བོད་ཀྱི་དམག་གཞུང་ལ་ངོ་ལོག་བྱས་ཏེ་བོད་ ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་དམག་
དོན་གྱི་ལས་བྱེད་པས་གཙོས་རྒྱ་ཤ་ཅུར་ཡོད་པའི་བོད་མི་ རྣམས་ཕྱིར་འབུད་བྱས།རྒྱ་ཤ་ཅུ་ཐང་རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་ ཐང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཁོང་ཚོར་འཚོ་སྐྱོང་བྱེད་དགོས་
ཀྱི་ཡིག་འཕྲིན་རྒྱ་ནག་གོང་མར་ བཏང་།རྒྱ་ཤ་ཅུ་འདི་བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་བཙན་གྱི་སྐུ་རིང་ལ་སྤྱི་ལོ787ལོ་
ནས848ལོར་ བར་མི་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག་རིང་བོད་ཀྱིས་དབང་བསྒྱུར་བྱས།ཡུལ་འདི་དང་པོ་ལེན་
མཁན་བོད་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་ཆེན་པོ་འབྲོ་ཁྲི་གསུམ་རྗེ་ཡིན།ཁོང་དེ་དུས་ ཚོང་ཁ་ཁྲི་ཤོས་ཀྱི་
ཁྲིམ་གྱི་དམག་སྤྱི་ཡིན།འདིས་རྒྱ་ཤ་ཅུའི་ཉེ་འཁོར་གནས་སུ་ ཞེས་པ་སྤྱི་ལོ774ལོར་བླངས།དེ་ནས་ཧོ་སི་
དང་སུམ་ཅུ་གཉིས་སྤྱི་ལོ776ལོར་བླངས།དེ་ནས་ཧ་མི་སྤྱི་ལོ779ལོར་བཙོམ།ཡུལ་འདི་ཚོ་བཙོམ་པའི་
རྗེས་སུ་ད་དུང་ལོ་བཅུའི་རིང་དམག་བརྒྱབ་ནས་སྤྱི་ལོ787ལོར་ གཞི་ནས་རྒྱ་ཤ་ཅུ་བླངས།དེར་བརྟེན་
རྒྱ་ཤ་ཅུ་བསྡད་པའི་བོད་མོ་རྣམས་ཕལ་ཆེ་བ་ དམག་དོན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན་པར་མ་ཟད་དེར་
བཙུགས་པའི་ས་གནས་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་ཡང་ དམག་གཞུང་ཡིན།དམག་གཞུང་འདི་རིགས་ལ་ཁྲིམ་ཞེས་
འབོད། དེ་ཡང་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་མ་ཡིན་པའི་མངའ་རིས་གཞན་ལ་
དབང་བསྒྱུར་པའི་ས་ཁུལ་དུ་བཙུགས་པའི་དམག་གཞུང་གི་མིང་ཡིན།དེ་ལྟའི་སྒྲིག་གཞི་ བོད་དབུས་
གཙང་ཁུལ་དུ་བཙུགས་པ་ནི་དེ་ཁུལ་དུ་ཁྲིམ་གྱི་འཛུགས་བསྐྲུན་བྱུང་བའི་ ལོ་རྒྱུས་མེད་པས་ཀྱང་ཤེས་
ཐུབ། དེར་བརྟེན་བོད་བཙན་ པོའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ཉིད་དུས་རབས་བརྒྱ་ཕྲག་གཉིས་དང་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་གྱི་

རིང་ལ་འཛམ་ གླིང་ཤར་དཀྱིལ་དུ་ཆེས་གཟི་བརྗིད་ཆེ་བ་དང་མཚན་སྙན་ལྡན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་དབའ་ཁྲོམ་བཞེར་ནི་ཕལ་ཆེར་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ ཀྱི་དམག་དཔོན་གཡུལ་དུ་བསད་པ་མཐའ་མ་དེ་ཡིན། ཁྱིམ་ཚང་འདི་ཉིད་དང་པོ་བཙན་པོ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་གྱི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ ཕྲན་དུ་མ་གཅིག་སྒྱུར་བྱེད་པ་དང་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་འཛུགས་སྐྱུན་བྱེད་པ་ལ་ ཆླབས་ཆེན་གྱི་བྱས་རྗེས་བཞག་པའི་ཁྱིམ་ཚང་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད་བོད་དུ་སངས་རྒྱས་ ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་ཡང་ཧ་ཅང་སྐད་གྲགས་ཡོད་པའི་རུས་རྒྱུད་ཅིག་རེད། འོན་ཀྱང་དབའ་ཁྲོམ་བཞེར་གྱིས་ཁྲི་འོད་སྲུང་སྲུ་རྒྱལ་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ངོ་མར་ ཁས་ལེན་མ་བྱས་ཁར་རང་ཉིད་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བྱེད་རྒྱུའི་ཞེ་འདོད་ཁོང་དུ་བཅུག་ སྟེ་བོད་དམག་ནང་ཁུལ་དུ་འབྲུགས་ལོང་བྱས་པར་བརྟེན་མཐར་བོད་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་ ཁབ་གཏོར་གཤིག་བཏང་བའི་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ཆ་གཅིག་ཀྱང་དབའི་རུས་རྒྱུད་ཀྱིས་བྱས་ པ་འདི་ནི་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་བློ་ཕམ་བྱེད་དགོས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་མ་རེད་དམ།

ཁྲི་འོད་སྲུང་ཕོ་བྲང་འཕང་ཐང་དུ་དགུང་ལོ་སོ་དགུ་པ་སྤྱི་ལོ881ལོར་འདས་པ་དང་འདས་མཆོད་རང་གི་སྲས་དཔལ་འཁོར་བཙན་གྱིས་གཙང་དུ་ཡོད་པའི་གྲོམ་པ་ལྷ་རྩེ་རྫོང་རྒྱབ་ཏུ་བྱས་པར་བཤད་དོ།།